

O'QITISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING ROLI

Qudratova Saodat Sayfullayevna

Buxoro shahar 4-son chet tillari faniga ixtisoslashtirilgan Davlat umumta'lim maktabining informatika va axborot texnologiyalari fani o'qituvchisi

Annotatsiya: *Axborot texnologiyalari inson faoliyatining barcha jabhalariga ta'sir ko'rsatdi va ta'lim va tarbiya sohasida, ayniqsa, masofaviy ta'limda uni innovatsion tajriba shakliga aylantirish uchun potentsial rol o'ynadi. Ta'lim jarayonida yangi texnologiyalarga bo'lgan ehtiyoj kuchayib, tezlashib bormoqda. Axborot texnologiyalari bilim almashish imkoniyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Bu o'qituvchilar va talabalarga dolzarb ma'lumot va bilimlarga ega bo'lishga yordam beradi. Samarali o'qitish va o'rganish uchun aniq va to'g'ri ma'lumot zarur; va axborot texnologiyalari (Haag, 1998; p. 10) "to'g'ri ma'lumotga ehtiyoji bor odamlarni kerakli paytda to'g'ri ma'lumot bilan ta'minlashga yordam beradigan vositalar to'plami hisoblanadi." O'quvchilar mustaqil ravishda tadqiqotlar va izlanishlar olib borishi mumkin. Talabalar samarali muloqot hamkorlikdagi va interaktiv ta'lim muhitida ishlash imkoniyatiga ega bo'ladi, masalan: axborot almashish, barcha bilan fikr almashish va tajriba o'rganish.*

Kalit so'zlar: *axborot texnologiyalari; o'quv jarayonini o'qitish; kompyuterlar; ommaviy axborot vositalari; masofaviy ta'lim.*

Ta'limning asosiy vazifalaridan biri talabalarni hayotga tayyorlashdir. Ushbu funktsiya 21-asrda axborot boy jamiyatda ishtirok bo'lishi mumkin, ya'ni bilim emas mamlakatlar yoki xalqlarning ijtimoiy-madaniy va siyosiy-iqtisodiy rivojlanishining asosiy manbai sifatida qaraladi. Axborotga boy jamiyatlar rivojlangan va ular butun dunyo bo'ylab ma'lumotlarni nazorat qilmoqdalar. Axborot va kommunikatsiya texnologiyalari (Hussain, 2005) deb ataladigan turli xil aloqa kanallaridan foydalanishni o'z ichiga oladi va bunday rivojlanayotgan vaziyatlarni yengish uchun yaxshiroq pedagogik usullarni o'z ichiga oladi.

Bular, xususan, ta'lim ssenariysini o'zgartirdi, pedagogika va o'qitish o'quv jarayonini yanada samarali qilish, hamkorlikda, o'quvchiga yo'naltirilgan va interaktiv global ta'lim muhitini yaratish orqali. Shuning uchun, axborot axborotga boy jamiyatda hamkorlik qilish orqali o'qitish va o'qitish jarayonini yanada samarali qilish uchun texnologiyalar ta'limda konstruktiv rol o'ynaydi deb taxmin qilinadi.

Ma'lumotlarga boy jamiyat ta'lim uchun yangi amaliyot va paradigmalarni targ'ib qiladi, bu yerda o'qituvchi murabbiylik, va o'quvchilarga o'qishlarida yordam berishning yangi rolini o'ynashi kerak, aksincha sinflarda o'qitishning an'anaviy rolini o'ynashi kerak. Talabalar mustaqil ravishda dasturni tanlash va ma'lumotlarga

kirishning keng tanloviga ega bo'lishlari mumkin. Talabalar guruhdagi mahoratga yo'naltirilgan faoliyatga jalb qilinishi mumkin va to'plangan bilimlar uchun o'quv muhiti bilan ta'minlanishi mumkin. Ular bilimlarni qurish va tarqatish jarayonida o'qituvchilari va hamkasblari bilan o'zaro aloqada bo'lishlari va o'quv tajribalarini baham ko'rishlari mumkin. Ular o'qituvchiga qarab ko'proq konstruktiv va samarali kasbda barcha turdagi ma'lumotlarni olishlari va ulardan foydalanishlari mumkin. Branson (1991) talabalar nafaqat o'qituvchi tomonidan o'rganishadi, balki o'qituvchi bilan birga va bir-biri bilan muloqot qilish orqali ham o'rganadilar. Darhaqiqat, endi talabalar an'anaviy ta'lim muhitida o'qituvchi o'rgatganidan ko'ra ko'proq narsani o'rganishlari mumkin. O'quv jarayonini samarali o'qitish uchun o'qituvchilar va talabalar o'zlarining talablari va mavjudligiga qarab axborot texnologiyalaridan foydalanishlari kerak.

Axborotni saqlash va tarqatish tarixi shuni ko'rsatadiki, inson axborotni saqlash, uni namoyish qilish va uzatish uchun turli xil narsalardan foydalangan. Turli yoshdagi odamlar aloqa uchun turli xil materiallar va usullardan foydalanganlar, masalan, toshlar va toshlar, papirus, palma barglari, hayvonlarning terisi va qo'lda ishlangan qo'lyozmalar ma'lumotni bir joydan ikkinchi joyga va keyingi avlodga saqlash va uzatish uchun.

Ushbu axborot vositalari cheklangan va elita bilan chegaralangan edi, ammo "bosib chiqarishning paydo bo'lishi butun dunyoda haqiqatan ham keng tarqalgan bo'lib, bilimga kirish uchun yanada adolatli darajaga o'tishga imkon berdi" (Menon, B., 2000, p.xi).

Hozirgi vaqtda bilim kuch sifatida qaralishi mumkin va u ma'lumotga ega bo'lishdan kelib chiqadi. Axborot turli xil aloqa kanallari yoki texnologiyalaridan foydalanishni o'z ichiga oladi va ularga tayanadi, axborot texnologiyalari, uning samaradorligi va teng kirish uchun. Axborot texnologiyalari bilimlarni kechayu kunduz tegishli odamlarga tegishli ma'lumotlarni taqdim etadigan davlat yoki mamlakatning geografik chegaralaridan tashqariga chiqarishi mumkin.

Axborot texnologiyalari" bu odamlar axborot bilan ishlash va tashkilotning axborot va axborotni qayta ishlash ehtiyojlarini qo'llab-quvvatlash uchun foydalanadigan har qanday kompyuterga asoslangan vositadir " (Haag, 1998; pp. 17. 518). Unga kompyuterlar va unga tegishli texnologiyalar kiradi; www, Internet va videokonferensaloqa va boshqalar. Axborot texnologiyalari bilimlarni tarqatish imkoniyatlarini targ'ib qilish uchun ishlatilishi mumkin. Bu zamonaviy ma'lumot va bilimlarga ega bo'lgan o'qituvchilar va talabalarga yordam berishi mumkin.

Samarali o'qitish va o'rganish uchun aniq va to'g'ri ma'lumot zarur; va axborot texnologiyalari (Haag, 1998; p.10) - bu "to'g'ri odamlarga kerakli vaqtda kerakli ma'lumotlarni taqdim etishga yordam beradigan vositalar to'plamidir."

Shu ma'noda, axborot texnologiyalari bilimlar ko'payishining natijasi bo'lishi mumkin, bu yerda Marriam va Cafarella (1997, p.15) "kompyuter texnologiyasi (dasturiy ta'minot) aqliy qobiliyatni kengaytiradi" deb ta'kidlashgan. Shu sababli, axborot texnologiyalari kompyuter va unga aloqador yuqori texnologiyali va past teginish xususiyatiga ega texnologiyalarni o'z ichiga olishi mumkin. Charp, (1994) ularni rivojlanayotgan texnologiyalar deb atadi va bular laboratoriyadan chiqib, ta'lim hamjamiyatining qo'lga tushadigan mahsulotlar ekanligini ta'kidladi. Ular orasida simsiz aloqa, axborot magistrali, asinxron rejim, integratsiyalashgan raqamli tarmoqlar (ISDN), multimedia ilovalari, shaxsiy raqamli yordamchilar, sun'iy intellekt va virtual haqiqat kiradi. Ushbu texnologiyalar samaradorligi va imkoniyatlarini oshirish uchun kompyuter texnologiyasiga bog'liq holda katta miya va kichik massa bo'ladi. Xuddi shunday, Rashid, M. (2001) interaktiv video, CD-ROM, kompakt video disk, Internet, WWW, telekonferentsiya, kompyuterlar, sun'iy yo'ldoshlar va elektron pochmani rivojlanayotgan axborot texnologiyalari sifatida muhokama qildilar va uning so'zlariga ko'ra, bular "hozirgi texnologiyalarni o'z ichiga oladi. o'qitishning o'quv muhitiga [jarayoniga] hissa qo'shadi" (301-338-betlar).

O'quvchilarni o'qishda mustaqil qilish axborot texnologiyalaridan foydalangan holda talabalar o'z o'qishlari, o'rganish vaqti, joyi va resurslari haqida yaxshiroq qaror qabul qilishlari mumkin. O'quvchilar ko'proq qo'llab-quvvatlovchi muhitda ishlashlari, o'qituvchilar va hamkasblardan yordam so'rashlari va o'zlarining ta'lim tajribalari va g'oyalari romantik va samarali tarzda baham ko'rishlari mumkin. Dede (1996, p.4) yuqori unumdorlikdagi hisoblash va aloqaning rivojlanishi WWW va virtual haqiqat kabi yangi medialarni yaratayotganini ta'kidladi. O'z navbatida, bu yangi media yangi turdagi xabarlar va tajribalarni, masalan, immersiv sintetik muhitdagi shaxslararo o'zaro ta'sirlar virtual hamjamiyatlarning shakllanishiga olib keladi. Ushbu rivojlanayotgan ommaviy axborot vositalari va tajribalar tomonidan quvvatlangan pedagogikaning innovatsion turlari masofaviy ta'lim va hozirgi vaqtda virtual ta'lim imkoniyatlarini ilgari surdi va masofa va vaqt to'siqlarini bartaraf etdi. Yangi va innovatsion ta'lim tajribalari ushbu texnologiyalar, masalan, butun dunyo bo'ylab kompyuterlarning global tarmog'i orqali o'zaro ta'sir qilish orqali mavjud bo'lgan virtual jamoalar tomonidan yaxshilanadi va rag'batlantiriladi. Tajribalarni global almashish masofaviy ta'lim bo'yicha o'qitishning guruhli taqdimot shaklini amalga oshirishga imkon beradi. Masofaviy ta'lim axborot texnologiyalaridan foydalanishni o'z ichiga oladi va unga tayanadi va ta'limni yanada samarali va individuallashtirish, o'qitishni yanada ilmiy asoslash va uni maqsadga muvofiq va samaraliroq qilish, tezroq o'rganish va resurslardan teng foydalanish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abduqodirov A.A., Pardayev.AX. (2009) Masofali o'qitish nazariyasi va amaliyoti Tashkent

2. Abduqodirov, A.A., Toshtemirov, D.E. (2019) Ta'lim muassasalarida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish metodikasi.
3. Begimkulov, USh (2007) Pedagogik ta'limda zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etishning ilmiy- nazariy asoslari.
4. Tojiev, M., Salaxutdinov, R., Barakaev, M., Abdalova, S. (2001) Ta'lim jarayonida zamonaviy axborot texnologiyalari
5. Hayitov, A.G. (2006) Umumiy o'rta ta'limda Informatika va hisoblash texnikasi asoslarini o'qitishni kompyuterlashtirish nazariyasi va amaliyoti.
6. Isoqov, I., Toshtemirov, D.E (2008) Informatika o'qitish metodikasi fanidan o'quv-uslubiy majmua.
7. Toshtemirov, D.E. (2010) Ta'lim portalining tarkibiy tuzilishi va uslubiy ta'minoti
8. Toshtemirov, D.E. (2012) Kasb-hunar kollejlarda "Informatika'ni o'qitish uchun ta'lim portali yaratish va undan foydalanish metodikasi.
9. Ishmuhamedov, R., Abduqodirov, A., Pardaev, A. (2008) Talimda innovatsion texnologiyalar
10. Yuldashev, U. Yu., Bogiev, R.R., Zokirova, F.M. (2005) Informatika o'qitish metodikasi.